Notitie

Nieuw vergadermodel gemeenteraad Opmeer



8 april 2022

Inleiding

Op 8 november 2021 is in het presidium een plan van aanpak besproken voor de herziening van het huidige vergadermodel. Vervolgens is er een enquête gehouden onder raads-, en commissieleden en leden van het college. Deze enquête is door 19 personen ingevuld, ruim voldoende voor een representatief beeld. De uitkomsten van de enquête, voorzien van conclusies en adviezen zijn in het presidium van 23 december besproken.

Vervolgens is gestart met een marktverkenning waarin is gezocht naar vergadermodellen die aansluiten op de uitkomsten van de enquête en de adviezen daarover. Het resultaat van de marktverkenning treft u in deze notitie aan. Daarbij is een voorkeursvariant verder uitgewerkt.

Na bespreking in het presidium is de benoemde voorkeursvariant aan het college voorgelegd ter advisering. De gemeentesecretaris is gevraagd de uitvoerbaarheid te toetsen. Vanuit het college en de organisatie zijn aandachtspunten meegegeven voor de verdere uitwerking. Deze aandachtspunten hebben niet geleid tot inhoudelijke wijzigingen. Op 7 maart heeft het presidium de definitieve uitwerking van het nieuwe vergadermodel besproken en conform het advies besloten een voorstel aan uw raad aan te bieden ter besluitvorming op 21 april 2022.

Leeswijzer

Als eerste treft u het resultaat van de marktverkenning aan. De marktverkenning is gebaseerd op de uitkomsten van de enquête die in het presidium zijn besproken. De resultaten en rapportage van de enquête zijn niet bijgevoegd omdat deze tot personen te herleiden zijn terwijl dat niet vooraf is aangegeven. De marktverkenning vormt weer de basis voor het voorstel voor een nieuwe vergaderwijze.

Vervolgens wordt ingegaan op de structuur van het nieuwe vergadermodel. Zo leest u onder meer welke bijeenkomsten er zijn, wanneer die plaatsvinden en wat daarin mogelijk is. Ook wordt beschreven welke gremia er bestaan.

Daarna wordt een indicatieve planning weergegeven om zichtbaar te maken op welke momenten er een bijeenkomst is over een langere periode. Zo kunt u de vergaderbelasting beter beoordelen.

Tot slot wordt ingegaan op een aantal losse onderdelen die horen bij de nieuwe manier van vergaderen en in dit stadium al relevant worden geacht.

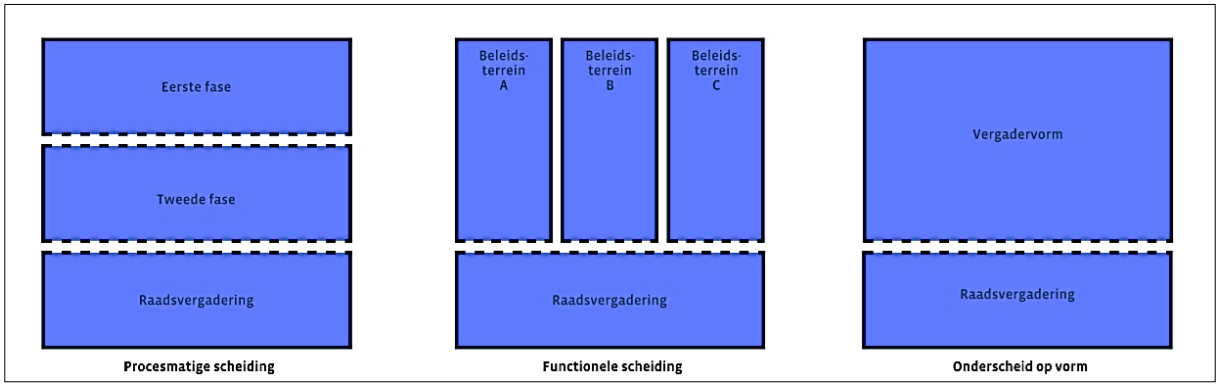
Let op: de gedetailleerde uitwerking van het vergadermodel vindt plaats in het reglement van orde. Details die nu al van belang worden geacht voor het bepalen van uw standpunt staan wel weergegeven.

Marktverkenning

We kunnen vergadermodellen opdelen in drie categorieën: functionele scheiding, procesmatige scheiding en onderscheid op vorm. Het vergadermodel dat momenteel wordt gehanteerd bij de gemeente Opmeer heeft een functionele scheiding. De commissies zijn functioneel ingericht per beleidsterrein. Tijdens de commissievergaderingen wordt per beleidsterrein de besluitvorming voorbereid. De besluitvorming vindt plaats in een raadsvergadering.

Ten tweede zijn er vergadermodellen die gericht zijn op een procesmatige scheiding. In dit model zijn de fases van besluitvorming duidelijk gescheiden. Een voorbeeld van dit model is het BOB-model. In het BOB-model zijn de drie fases van de besluitvorming van de gemeenteraad opgedeeld in drie delen: Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming. Voor elke fase kan een aparte bijeenkomst of vergadering worden georganiseerd. Het BOB-model kan ook nog steeds gebruik maken van commissies. De commissievergadering dient dan bijvoorbeeld als Beeldvormende of Oordeelsvormende bijeenkomst.

Als laatste zijn er vergadermodellen die onderscheid maken op de vorm. Dat betekent dat de beeldvormende en oordeelsvormende fases van het besluitvormingsproces plaatsvinden op een manier die past bij het onderwerp of het besluit dat moet worden genomen. Dat betekent dat de ene keer een commissievergadering plaatsvindt en de andere keer een rondetafelgesprek. Zoals bij elk model heeft ook dit model een raadsvergadering waarin de besluitvorming plaatsvindt. De verschillende modellen kunnen ook gecombineerd worden, zoals eerder benoemd met het BOB-model en het commissiemodel. Hieronder staat een schematisch overzicht van de drie modellen en worden de voor- en nadelen van de modellen toegelicht.



<u>Functionele scheiding (commissiemodel)</u>
In dit model vinden er drie commissievergaderingen plaats waarin de besluitvorming wordt voorbereid. Hier wordt bijvoorbeeld informatie verzameld of draagvlak gezocht. Op een later moment vindt een raadsvergadering plaats, waar de besluiten worden genomen.

Voordelen

- ook personen die geen raadslid zijn maar wel bij een politiek partij zijn betrokken, kunnen in commissies actief zijn, waardoor het werk verdeeld wordt over meerdere personen;

- door de functionele scheiding kunnen raads- en commissieleden zich toeleggen op één specifiek domein of beleidsterrein.

Nadelen
- tijdens de raadsvergadering worden de commissievergaderingen dunnetjes overgedaan, omdat de groep die aan oordeelsvorming doet anders is dan de groep die de besluiten neemt;
- er vindt geen integrale benadering van onderwerpen plaats door het scheiden van commissies daardoor is er meer sprake van 'verkokering';
- inwoners kunnen alleen inspreken en leveren daardoor geen effectieve bijdrage aan het debat en kunnen niet met de raad in gesprek gaan.

Procesmatige scheiding (BOB-model)

In het BOB-model worden de drie fases van besluitvorming duidelijk gescheiden. De vorm van een beeldvormende bijeenkomst is vrij in te vullen, net zoals het tijdspad dat wordt gekozen. Zo kunnen de beeldvormende bijeenkomst en de oordeelsvormende bijeenkomst op één avond plaatsvinden of er kunnen één of twee weken tussen zitten. De besluitvorming vindt plaats tijdens de raadsvergadering.

Voordelen
- er zit een zorgvuldige opbouw in de opmaat naar besluitvorming door de duidelijke scheiding van fases met voldoende tijd voor tussentijds overleg;
- de groep raadsleden is bij de beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende fase gelijk. Daardoor beschikt iedereen over dezelfde informatie en iedereen krijgt gevoerde discussies mee. Dit zorgt voor stroomlijning en een efficiënte manier van vergaderen;
- er is meer ruimte om inwoners te betrekken bij het besluitvormingsproces;
- de raad heeft meer regie over de raadsagenda en hoe beeldvormende bijeenkomsten worden vormgegeven (meer maatwerk).

Nadelen
- er kan meer discussie ontstaan over het bepalen van de vorm en inhoud van beeldvormende bijeenkomsten;
- de griffie en de ambtelijke ondersteuning zijn mogelijk meer tijd kwijt aan het organiseren van beeldvormende bijeenkomsten.

Onderscheid op vorm (politieke marktmodel)

In het politieke markt model wordt per onderwerp of dossier gekeken welke vorm het beste past bij de besluitvorming. Vaak wordt er voor gekozen om de gehele besluitvorming op één avond te laten plaatsvinden, waarbij er eerst een vergadervorm wordt gekozen om te informeren en te debatteren, vervolgens vindt vaak direct daarna de raadsvergadering plaats waarin een besluit wordt genomen.

Voordelen
- snelle besluitvorming doordat bijna alles op één of twee avonden plaatsvindt;
- inspraak en betrokkenheid door inwoners op een laagdrempelige manier.

Nadelen

- door alles op één avond te doen zijn er vaak parallelle sessies nodig, dit vereist capaciteit bij de fracties, de griffie maar ook logistiek met het oog op voldoende geschikte ruimtes;
- beperkte inhoudelijke transparantie doordat alles op één avond plaatsvindt waardoor er relatief snel een besluit wordt genomen;
- fracties kunnen daardoor moeilijker overleggen met hun achterban, fractie of inwoners;
- er zit geen tijd tussen de fases waardoor er geen ruimte is om de opbrengst van een debat of informatieavond te wegen in de fractie of te bespreken met de achterban.

Beschouwing van de drie verschillende vergadermodellen

Het doel van deze marktverkenning is om inzichtelijk te maken welke vergadermodellen er zijn en welk model het best aansluit op de voorkeuren uit de enquête en de adviezen in de 'Rapportage evaluatie vergadermodel' zoals besproken in uw presidium op 23 december 2021.

Uit het overzicht hierboven blijkt dat elk vergadermodel voor- en nadelen heeft. Het probleem van het politieke marktmodel is dat de griffie, het gebouw en sommige fracties niet de capaciteit hebben om parallelle sessies te organiseren, bij te wonen of te faciliteren. Het risico bestaat ook dat raadsleden in herhaling vallen bij raadsvergaderingen mochten zij een voorafgaande sessie niet hebben kunnen bijwonen. In dit model is het niet mogelijk dat alle raadsleden altijd aanwezig zijn bij alle informatieve en opiniërende bijeenkomsten doordat deze tegelijkertijd worden georganiseerd. Het andere nadeel van dit model is dat de achterban van fracties minder actief betrokken kan zijn. In een kleine gemeente als Opmeer wordt er juist veel waarde gehecht aan de korte afstand tussen inwoners en raadsleden en de contactmomenten in het besluitvormingsproces. Dit model sluit niet aan bij de wensen en behoeftes die naar voren zijn gekomen uit de enquête en wordt om die reden niet geadviseerd.

Het huidige vergadermodel van Opmeer (commissiemodel) heeft een aantal nadelen die ook nadrukkelijk naar voren zijn gekomen in de enquête. Respondenten gaven daarin aan dat de commissievergaderingen niet optimaal worden benut en vaak worden herhaald tijdens raadsvergaderingen. Daarnaast bleek uit de enquête dat respondenten de manier van inspreken door inwoners onvoldoende vinden. Inwoners kunnen nu niet op een effectieve manier een rol spelen in het besluitvormingsproces van de gemeenteraad. Het faciliteren van andere manieren waarop inwoners actiever betrokken kunnen worden bij het besluitvormingsproces kwam duidelijk als wens naar voren in de enquête.

De nadelen die specifiek worden benoemd voor het commissiemodel worden door het BOB-model opgelost. Ten eerste zorgt het BOB-model voor een duidelijke scheiding van fases: beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Uit de enquête kwam naar voren dat respondenten vonden dat de commissievergadering vaak een goed moment was om informatie te verzamelen, maar dat er weinig naar draagvlak werd gezocht. Het BOB-model haalt deze fases uit elkaar door twee aparte bijeenkomsten te faciliteren. Daarmee is altijd duidelijk wat het doel is van een bijeenkomst. Dit sluit ook aan op het advies dat is geformuleerd in de rapportage van de enquëte op 23 december: *Betrek in de marktverkenning en de verdere uitwerking daarvan welke vergaderwijze de verschillende doelen van een commissievergadering beter kan scheiden (enerzijds informatie verkrijgen, anderzijds draagvlak en meerderheden zoeken) en waarbij onderling debat kan worden gestimuleerd.* Een grote meerwaarde van het BOB-model is dat de beslissingsmacht (raad) aan

tafel zit tijdens de oordeelsvormende fase zodat de raadsleden elkaar actief kunnen proberen te overtuigen van een voorlopig standpunt of de inzet van moties of amendementen.

Een ander belangrijk aspect uit de rapportage is burgerparticipatie. Het advies was om burgerparticipatie mee te nemen in de marktverkenning naar een nieuw vergadermodel. Het BOB-model leent zich bij uitstek voor nieuwe en verschillende vormen van burgerparticipatie tijdens het besluitvormingsproces, omdat er een vaste bijeenkomst plaatsvindt waar ook maatwerk mogelijk is. Bijvoorbeeld: tijdens een beeldvormende bijeenkomst vindt een gesprek met inwoners plaats. Dat kan op verschillende manier worden vormgegeven; een presentatie van inwoners, een 'keukentafelgesprek' of inwoners die zich melden met een bepaald initiatief waar met de raad over wordt gediscussieerd. De organisatie van met name de beeldvormende bijeenkomsten kost relatief veel tijd voor zowel de raad (al dan niet via het presidium) als voor de ondersteuning.

Uit de enquête bleek dat een grote afstand wordt ervaren tussen de raad en de organisatie. Door de organisatie actief te betrekken bij de inhoud en vorm van beeldvormende bijeenkomsten, en direct contact te faciliteren tussen raadsleden en ambtenaren kan de ervaren afstand worden verkleind. Dit sluit aan op de adviezen in de rapportage van 23 december en wordt verderop in deze notitie verder uitgewerkt in de benoemde voorkeursvariant.

Het BOB-model voorziet ook in een beter toegesneden informatievoorziening, een ander belangrijk punt dat respondenten naar voren brachten in de enquête. Dit raakt een nadeel dat wordt genoemd bij het BOB-model: dat er veel discussie kan ontstaan over de vorm en inhoud van een informatiebijeenkomst. Deze discussie zorgt er echter ook voor dat raadsleden meer regie krijgen over welke onderwerpen zij wel en niet willen bespreken, op welke manier en in welk tijdsbestek. Discussies kunnen er toe leiden dat de informatievoorziening versterkt wordt, omdat er beter wordt nagedacht over welke informatie raadsleden willen ontvangen en in welke vorm. De raad zit daardoor meer aan het roer en wordt in staat gesteld sterker regie te voeren op zijn eigen bijeenkomsten/vergaderingen.

Conclusie
De hiervoor genoemde vergadermodellen zijn getoetst aan de adviezen die uw presidium op 23 december heeft overgenomen. Op basis van de enquête en de marktverkenning blijkt dat het BOB-model het beste aansluit op de wensen en behoeftes van de raad.

De voordelen van het commissiemodel worden in het BOB-model versterkt en het is nog steeds mogelijk om als raadslid een portefeuille of domein onder je hoede te nemen en zo het werk in de fractie te verdelen. Met het BOB-model vinden de vergaderingen of bijeenkomsten eens in de twee weken op donderdag plaats. De tijdsbesteding wordt daardoor evenwichtiger verdeeld. Zo kunnen ook kleinere fracties goed voorbereid aan alle bijeenkomsten deelnemen.

Het BOB-model wordt als de voorkeursvariant beschouwd en hierna verder uitgewerkt.

Vergaderstructuur

Zoals u hebt kunnen lezen in de marktverkenning sluit het BOB-model (Beeldvormend-Oordeelsvormend-Besluitvormend) het best aan op de wensen en behoeften die voortvloeien uit de enquête. De uitwerking ervan treft u hierbij aan waarbij een onderscheid wordt gemaakt per fase van besluitvorming.

Beeldvormende bijeenkomsten
Tijdens de beeldvormende bijeenkomsten wordt vooral oriënterend gesproken met elkaar. Dat kan op veel verschillende manieren plaatsvinden. Daarbij is het wenselijk om enige richting te geven aan de vorm en inhoud van een beeldvormende bijeenkomst. Dat kan de raad doen bij het vaststellen van de verordening of het reglement van orde. Het initiatief voor de invulling van beeldvormende bijeenkomsten ligt primair bij de gemeenteraad zelf maar ook het college kan met initiatieven komen. De inhoud en vorm een beeldvormende bijeenkomst wordt in hoge mate bepaald door de raad zelf en vraagt een actieve rol van de raadsleden en het presidium die de agenda's vaststelt. Aandachtspunt is dat de bijeenkomsten goed moeten worden voorbereid met voldoende ondersteuning.

Het presidium bepaalt de conceptagenda voor deze avonden op voorstel van de griffie. In de conceptagenda wordt in ieder geval het onderwerp omschreven, wat het doel van de agendering is en hoeveel tijd wordt ingepland. In het reglement van orde of verordening komt een nadere uitwerking zodat de mogelijkheden en voorwaarden voor iedereen helder zijn. Onderstaand treft u een limitatief voorstel aan voor een aantal werkvormen die mogelijk worden gemaakt in het nieuwe vergadermodel. Het invoeren van beeldvormende bijeenkomsten leidt tot een vermindering van losse informatieavonden en verlaagt de benaderbaarheid van de gemeenteraad voor inwoners en organisaties.

Het is mogelijk meerdere van onderstaande vormen te combineren op één avond. Beeldvormende bijeenkomsten vinden eens in de zes weken plaats op donderdag van 19:30 uur tot maximaal 22:00 uur. De portefeuillehouders hebben geen actieve rol tijdens de bijeenkomsten omdat deze apolitiek zijn. Uiteraard zijn de collegeleden wel van harte welkom als toehoorder of inleider van een onderwerp. De bijeenkomsten vragen een ander type voorzitter dan bij reguliere raads- of commissievergaderingen. Indien daar aanleiding toe bestaat en de wet dat mogelijk maakt zal worden gekeken naar de mogelijkheid een externe voorzitter voor deze bijeenkomsten te werven.

<u>Gesprek met inwoners</u>
Inwoners en raadsleden kunnen op eigen initiatief van inwoners of op uitnodiging van de raad met elkaar in gesprek gaan over een actueel onderwerp. Dat kan een enkele inwoner zijn, maar ook een groep inwoners of een dorpsraad. Vooraf wordt met de griffie afgestemd waar het gesprek over gaat zodat iedereen met dezelfde verwachting in het gesprek aanwezig is. Het presidium bepaalt de conceptagenda voor deze avond op voorstel van de griffie.

<u>Informatieve presentaties</u>
Informatieve presentaties worden gegeven in een beeldvormende bijeenkomst. Dat kan een presentatie zijn over een onderwerp waar de raad later een besluit over moet nemen, maar het

kan ook een onderwerp zijn waar geen besluitvorming aan vasthangt. Presentaties kunnen worden gehouden door de organisatie, inwoners, dorpsraden of raadsleden zelf. Hierbij geldt ook dat deze vooraf worden afgestemd met de griffie. Presentaties worden zoveel mogelijk vooraf gedeeld. Losse presentaties op andere avonden worden in beginsel niet meer ingepland tenzij dat niet anders kan. Daarbij kunt u denken aan een regionale bijeenkomst.

Expertmeetings

Een expertmeeting heeft als doel de raad op vlieghoogte te brengen bij complexe, nieuwe of veelomvattende onderwerpen met een hoog specialistisch karakter. Daarbij kun je denken aan de Omgevingswet, de energietransitie of het ontwikkelen van een IKC. Door deskundigen (experts) van buiten uit te nodigen kan een onderwerp worden uitgediept en belicht vanuit raadsperspectief. Dit geeft de raad context en kennis maar ook een betere informatiepositie ten opzichte van het college. Daardoor wordt de raad een meer gelijkwaardige gesprekspartner van het college.

Themagerichte bijeenkomsten

Bij een themagerichte bijeenkomst staat één thema centraal. Tijdens zo'n bijeenkomst wordt het thema vanuit verschillende invalshoeken belicht. Dat kan in verschillende vormen gebeuren. Je kunt dan denken aan het schetsen van een casus door beleidsmedewerkers van de gemeente. Het geven van een visie daarop door een persoon uit het bedrijfsleven of vanuit het onderwijs en vervolgens een gesprek daarover met ervaringsdeskundigen of inwoners. Indien mogelijk en gewenst kunnen deze bijeenkomsten ook op locatie worden gehouden. Aandachtspunt daarbij is dat het live uitzenden vanaf een locatie een kostbare aangelegenheid is.

Technische avonden

Op dit moment bestaat de mogelijkheid voor raads- en commissieleden om voorafgaand aan de commissievergadering technische vragen in te dienen over raadsvoorstellen. Deze worden vervolgens door de organisatie beantwoord. Uit de enquête is gebleken dat raads- en commissieleden de beschikbare tijd voor het indienen van de vragen als klemmend ervaren. Aan de andere kant heeft de afgelopen periode geleerd dat de beschikbare tijd voor de beantwoording door de organisatie als krap wordt ervaren, zeker als er veel vragen worden gesteld. Bijkomende complexiteit is dat vragen soms onduidelijk zijn geformuleerd of dat de beantwoording onduidelijk is waardoor het meer vragen oproept. Bovenstaande maakt dat gekeken is naar een alternatieve manier om in deze behoefte te voorzien.

Een week voor de oordeelsvormende vergadering wordt de mogelijkheid geboden technische vragen te stellen over raadsvoorstellen aan ambtenaren. Dit is een digitale bijeenkomst via MS Teams op donderdagavond van 19:30 uur tot maximaal 21:00 uur. Raadsleden geven een week van tevoren per fractie aan of zij vragen hebben over een raadsvoorstel en of dat beleidsinhoudelijk, juridisch of financieel van aard is. Zo weet de organisatie welke ambtenaren digitaal aanwezig moeten zijn om de vragen te beantwoorden. Raadsleden kunnen naar behoefte aanschuiven bij deze technische avond. Als er geen vragen zijn gaat de avond niet door. Deze avond wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter.

Deze manier van werken kent een aantal voordelen. Het kost relatief weinig tijd vanwege het digitale karakter van de bijeenkomst. Je zou twee vragen kunnen stellen of beantwoorden en vervolgens de bijeenkomst weer kunnen verlaten. Doordat het een gespreksvorm is kunnen

onduidelijkheden over en weer direct worden weggenomen. De raadsleden krijgen meer tijd om de stukken te lezen. Het directe contact tussen ambtenaar en raadslid verkleint de onderling ervaren afstand en kweekt begrip voor elkaars positie en rol. Stel dat ambtenaren regelmatig vragen krijgen over de financiële paragraaf van een voorstel, dan zou dat een prikkel kunnen geven om die paragraaf in een volgend voorstel duidelijker te omschrijven. Door het bieden van deze mogelijkheid wordt het stellen van technische vragen in de oordeelsvormende fase tot een absoluut minimum beperkt. Dit komt de politieke discussie en uiteindelijk de besluitvorming ten goede.

Oordeelsvormende bijeenkomsten
De oordeelsvormende bijeenkomsten zijn primair bedoeld voor het toetsen van een voorlopig fractiestandpunt, het creëren van een meerderheid voor een eventuele motie of amendement of om politieke vragen te stellen aan andere fracties en/of het college. Deze bijeenkomst vervangt de vakcommissies Ruimte, Samenlevingszaken en Bestuurlijke Zaken en Verantwoording. De voltallige raad is hierbij aanwezig zodat de leden bij het nemen van het besluit in de besluitvormende fase kennis dragen van het voortraject. Er kan gericht worden overtuigd omdat de personen die het besluit nemen allemaal aan tafel zitten. Bovendien wordt voorkomen dat de commissie in de raad wordt overgedaan en wordt gezorgd voor een gelijke informatiepositie voor ieder raadslid.

Er wordt gewerkt met twee termijnen met spreektijd voor de leden en de portefeuillehouders, waarbij direct in de eerste termijn kan worden geïnterrumpeerd. In de tweede termijn wordt per fractie aangegeven of een onderwerp een hamerpunt of een bespreekpunt is en welke punten dan nog besproken moeten worden in de besluitvormende bijeenkomst. Aan de hand van de input uit de oordeelsvormende bijeenkomst wordt de agenda opgesteld voor de besluitvormende bijeenkomst. Tijdens de oordeelsvormende fase wordt geen techniek meer behandeld.

De oordeelsvormende bijeenkomsten vinden iedere zes weken op donderdag plaats, twee weken na de beeldvormende bijeenkomst en twee weken voor de besluitvormende bijeenkomst. De avond start om 19:30 uur en duurt tot maximaal 23:00 uur. De avond wordt bij voorkeur voorgezeten door de voorzitter van de gemeenteraad.

Een duidelijk afgebakende oordeelsvormende bijeenkomst stimuleert en versterkt het onderling debat. Raadsleden komen de vergadering binnen met voorlopige standpunten die heroverwogen kunnen worden naar aanleiding van de discussie. Ook kunnen plannen voor moties en/of amendementen op haalbaarheid worden getoetst zodat na afloop van de bijeenkomst duidelijk is of er een meerderheid voor te vinden is en zo ja, met wie je dan in overleg zou moeten treden. Door in de tweede termijn aan te geven of een onderwerp een bespreekpunt of hamerpunt wordt in de besluitvormende bijeenkomst wordt goed duidelijk waar het bij de besluitvorming nog over zou moeten gaan.

Besluitvormende bijeenkomsten
Besluitvormende bijeenkomsten zijn bedoeld voor het nemen van raadsbesluiten en vormen het eindpunt van de gang van een raadsvoorstel. Daarna kan worden begonnen met de uitvoering van het besluit. Deze bijeenkomsten vinden plaats op donderdag twee weken na de oordeelsvormende bijeenkomst zodat er genoeg tijd is voor het politieke veldwerk. Dat wil zeggen het verder zoeken naar draagvlak en afstemming voor raadsinstrumenten zoals moties en amendementen. Tijdens de besluitvormende bijeenkomst wordt de agenda opgedeeld in hamerpunten en bespreekpunten. Bij

hamerpunten kunnen geen raadsinstrumenten worden ingezet en is geen woordvoering mogelijk. Wel blijft het mogelijk een stemverklaring af te leggen om te verklaren of markeren waarom een stem voor of tegen wordt uitgebracht of hoofdelijk te stemmen. Bij de bespreekpunten is het wel mogelijk om raadsinstrumenten in te dienen en met elkaar in debat te gaan over de benoemde bespreekpunten uit de oordeelsvormende bijeenkomst. Door deze splitsing te hanteren wordt focus aangebracht in het debat en wordt geen tijd verloren aan details. Daardoor neemt de doelmatigheid van de behandeling van agendapunten toe.

De raad heeft een eerste en tweede termijn tijdens deze bijeenkomst en kan elkaar interrumperen na de eerste termijn. Collegeleden hebben geen termijn en zitten niet in de cirkel van de raad. Collegeleden worden wel in de gelegenheid gesteld te adviseren over ingediende raadsinstrumenten. Deze manier van werken stimuleert het onderling debat in de gemeenteraad zodat fracties elkaar kunnen overtuigen van hun standpunt of het inzetten van een raadsinstrument. Eventuele vragen aan het college kunnen in de oordeelsvormende fase worden gesteld. Logischerwijs worden deze bijeenkomsten voorgezeten door de voorzitter van de gemeenteraad omdat het een formele raadsvergadering betreft.

De bijeenkomsten beginnen om 19:30 uur en duren tot maximaal 23:00 uur. Er geldt een vaste gelimiteerde spreektijd voor iedere fractie en er wordt gesproken vanaf een spreekgestoelte. Zo wordt optisch voor iedereen duidelijk gemaakt wie er aan het woord is en wie er een interruptie plaatst. Dit draagt bij aan een gestructureerd verloop van de vergadering.

Auditcommissie
In het nieuwe vergadermodel wordt gewerkt met een auditcommissie die het overleg voert met de accountant en de gemeenteraad kan adviseren over de (inrichting en vorm) van planning en control documenten zoals de kadernota, voor- en najaarsnota, begroting en jaarrekening. Indien mogelijk wordt gebruik gemaakt van een externe voorzitter met specifieke kennis over gemeentelijke financiën en de planning en control cyclus. Er zijn verschillende manieren waarop een auditcommissie kan opereren van zeer beperkt tot heel uitgebreid. Bij het inrichten van de werkzaamheden van de auditcommissie wordt gekeken naar een bij Opmeer passende oplossing.

Presidium
De huidige agendacommissie houdt op te bestaan. De taken van de agendacommissie worden ondergebracht bij het presidium. Dat betekent dat het presidium de conceptagenda’s vaststelt voor de verschillende bijeenkomsten, deze regelmatig evalueert en daardoor in de positie komt de bijeenkomsten af te stemmen naar aanleiding van opgedane ervaringen. Het presidium stelt ook de bestuurlijke termijnplanning vast. Vergaderingen van het presidium zijn op verzoek toegankelijk voor overige raadsleden en informatie vanuit het presidium kan door de fractievoorzitters met de fracties worden gedeeld. Voorgaande draagt bij aan meer transparantie van hetgeen in het presidium wordt besproken. Door verbinding te maken met de fracties kan het presidium haar werkzaamheden beter uitvoeren met meer draagvlak.

Planningsweergave vergaderstructuur

De structuur zoals hiervoor omschreven betekent een verandering van de momenten waarop de raad van Opmeer vergadert. Door de nieuwe structuur te projecteren in een fictieve tabel is gepoogd u een beter inzicht te verschaffen in wat de nieuwe structuur betekent voor uw agenda. Om het verschil duidelijk te maken is ook een schematisch overzicht van het huidige model weergegeven. De momenten waarop men aanwezig moet/kan zijn staan gemarkeerd.

Datum	**Nieuwe vergaderstructuur**	**Oude vergaderstructuur**
dinsdag 4 januari	Stukken oordeelsvorming versturen	Stukken commissies versturen
woensdag 5 januari		
donderdag 6 januari	Beeldvormende bijeenkomst	
vrijdag 7 januari		
zaterdag 8 januari		
zondag 9 januari		
maandag 10 januari	Aangeven of er vragen zijn	Technische vragen indienen
dinsdag 11 januari		
woensdag 12 januari		
donderdag 13 januari	Technische avond (alleen bij vragen)	
vrijdag 14 januari		
zaterdag 15 januari		
zondag 16 januari		
maandag 17 januari		Beantwoording technische vragen
dinsdag 18 januari		Commissie Ruimte
woensdag 19 januari		Commissie Samenlevingszaken
donderdag 20 januari	Oordeelsvormende bijeenkomst	Commissie BZV
vrijdag 21 januari		
zaterdag 22 januari		
zondag 23 januari		
maandag 24 januari		
dinsdag 25 januari		Presentatie Omgevingswet
woensdag 26 januari	Uitnodiging beeldvormende bijeenkomst	
donderdag 27 januari	Stukken besluitvorm. bijeenkomst versturen	Stukken gemeenteraad versturen
vrijdag 28 januari		
zaterdag 29 januari		
zondag 30 januari		
maandag 31 januari		
dinsdag 1 februari		
woensdag 2 februari		
donderdag 3 februari	Besluitvormende bijeenkomst	Gemeenteraad
vrijdag 4 februari		
zaterdag 5 februari		
zondag 6 februari		
maandag 7 februari		
dinsdag 8 februari		Jaarvergadering dorpsraad
woensdag 9 februari		Bijeenkomst GGD Hollands Noorden
donderdag 10 februari		
vrijdag 11 februari		
zaterdag 12 februari		
zondag 13 februari		
maandag 14 februari		
dinsdag 15 februari	Stukken oordeelsvorming versturen	Stukken commissies versturen
woensdag 16 februari		
donderdag 17 februari	Beeldvormende bijeenkomst	
vrijdag 18 februari		
zaterdag 19 februari		
zondag 20 februari		
maandag 21 februari	Aangeven of er vragen zijn	Technische vragen indienen
dinsdag 22 februari		
woensdag 23 februari		
donderdag 24 februari	Technische avond (alleen bij vragen)	Presentatie Provincie NH over N241
vrijdag 25 februari		
zaterdag 26 februari		
zondag 27 februari		
maandag 28 februari		Beantwoording technische vragen
dinsdag 1 maart		Commissie Ruimte
woensdag 2 maart		Commissie Samenlevingszaken
donderdag 3 maart	Oordeelsvormende bijeenkomst	Commissie BZV
vrijdag 4 maart		
donderdag 17 maart	Besluitvormende bijeenkomst	Gemeenteraad

Effecten van het BOB-model op de werkdruk
Met het BOB-model wordt de werkdruk voor raadsleden beter verdeeld waardoor er meer rust ontstaat. De bijeenkomsten vinden iedere twee weken plaats op donderdag. Door een interval van twee weken aan te houden is er voldoende ruimte voor het lezen van stukken en het voeren van overleg met de fractie en achterban. Ook is rekening gehouden met een langere leestijd van de vergaderstukken in de oordeelsvormende fase. Los van de logistiek is de verwachting dat bijeenkomsten efficiënter verlopen door beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming duidelijk te scheiden. Daardoor vindt minder overlap plaats en neemt de totale tijdsbesteding per onderwerp af.

Wat verder van belang is

De enquête heeft een aantal zaken zichtbaar gemaakt. Zo gaf een overgrote meerderheid aan dat de afstand tussen de organisatie en de gemeenteraad te groot is. Een meerderheid gaf aan dat er aandacht moet zijn voor het voorzitterschap en de efficiëntie van de bijeenkomsten en dat het invoeren van spreektijd wenselijk is. De invoering van een nieuw vergadermodel en de start van een nieuwe raad biedt de kans deze onderwerpen direct mee te laten ontwikkelen.

Contact met de ambtelijke organisatie
In de nieuwe raadsperiode kunnen raadsleden ambtenaren direct benaderen (digitaal, telefonisch of fysiek) over een raadsvoorstel of een ander onderwerp. Het is dan van belang dat het raadslid begrijpt dat aan een ambtenaar geen politieke vragen kunnen worden gesteld, die stel je aan de portefeuillehouder in een oordeelsvormende bijeenkomst of via schriftelijke vragen. Anderzijds dient de ambtenaar in voorkomend geval ook aan te geven dat dergelijke vragen aan de portefeuillehouder moeten worden gesteld. Mocht blijken dat er oncomfortabele situaties ontstaan, dan kan dat worden aangegeven bij de burgemeester en griffier zodat mensen daarop kunnen worden aangesproken.

Uiteraard is het ook altijd mogelijk rechtstreeks contact met een wethouder of burgemeester te hebben. Daarbij is het van belang dat er geen schaduwpolitiek wordt bedreven die bestaande structuren ondermijnen. Ieder raadslid heeft daarbij dezelfde rechten en mogelijkheden ongeacht of een raadslid deel uitmaakt van de oppositie of coalitie. In zijn algemeenheid is het van belang dat ieder raadslid op hetzelfde moment kan beschikken over dezelfde informatie in het kader van de actieve informatieplicht van het college.

Alleen nog raadsleden
In het nieuwe vergadermodel wordt niet gewerkt met aparte commissies en is de werkdruk beter verdeeld. Om die reden wordt voorgesteld alleen nog te werken met raadsleden. Groot voordeel daarvan is dat tijdens oordeelsvormende bijeenkomsten dezelfde groep mensen (met beslissingsmacht) aan tafel zit als tijdens de besluitvorming. Iedereen krijgt daardoor dezelfde informatie en discussie mee. Het helpt ook bij het zoeken naar een meerderheid voor een motie of amendement of bij het overtuigen van een andere fractie. Doordat er minder overdracht hoeft plaats te vinden wordt het proces gestroomlijnd met als gevolg een betere afstemming, vloeiender fractieoverleg en kortere aanvliegroute naar het nemen van een besluit omdat in de

oordeelsvormende fase al duidelijk wordt of er draagvlak kan ontstaan voor een motie of amendement.

Raadsleden zijn gekozen volksvertegenwoordigers en dragen daarmee een volkenrechtelijk mandaat. Dat mandaat weegt zwaar. Commissieleden zijn niet gekozen en dragen dus geen mandaat. Door alleen nog te werken met raadsleden wordt de democratische legitimiteit van (de voorbereiding van) besluitvorming vergroot omdat in iedere fase de volksvertegenwoordiging vertegenwoordigd is.

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) constateert in het rapport 'Goede ondersteuning, sterke democratie' dat het werk van raadsleden de afgelopen jaren flink is verzwaard. Als voorbeeld worden de decentralisaties in het sociaal domein en vraagstukken over klimaat, stikstof en de energietransitie genoemd. De ROB signaleert ook dat taken complexer en samenwerking ingewikkelder is geworden, omdat er meerdere partijen aan tafel zitten. Meer werk dus. De ROB concludeert in voornoemd rapport dat de fractieondersteuning niet goed uit de verf komt. Gelet op het rapport van de ROB en het wegvallen van de fractie-assistenten (commissieleden) in het nieuwe vergadermodel wordt aanbevolen in de verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning de mogelijkheid te bieden per fractie een fractiemedewerker te benoemen.

Efficiëntere bijeenkomsten
In het nieuwe vergadermodel wordt gewerkt met spreektijden, is het college minder aan het woord bij de besluitvorming en wordt een onderscheid gemaakt tussen hamerpunten en bespreekpunten. Samen met een betere fasering (beeldvorming – oordeelsvorming – besluitvorming) zorgt dat ervoor dat vergaderingen efficiënter zullen verlopen en minder tijd verloren gaat aan details. Daardoor is er meer tijd beschikbaar voor het bespreken van belangrijke onderwerpen. Belangrijk is natuurlijk een relatief begrip, in dit geval wordt gedoeld op de schifting die in de oordeelsvormende fase wordt aangebracht (hamerpunten / bespreekpunten). Zoals gezegd is een aandachtspunt de wijze waarop de vergaderingen of bijeenkomsten worden voorgezeten.
Een voorzitter kan daarin het verschil maken.

Vergroten transparantie en betrekken van inwoners bij besluitvorming
In de toekomstvisie die door de gemeenteraad is vastgesteld staat onder meer dat inwoners meer kunnen worden betrokken bij de besluitvorming van de gemeenteraad. Het betrekken van inwoners begint met het transparant maken van waar de raad zoal over spreekt. Om de transparantie te vergroten worden de agenda's voor de oordeelsvormende- en besluitvormende bijeenkomsten per agendapunt voorzien van een kernachtige weergave van het agendapunt. Waar gaat het over en waarom staat het op de agenda. Zo worden geïnteresseerden beter geïnformeerd en kunnen zij beter bepalen of zij het agendapunt willen volgen of actief de raad willen benaderen. Het is mogelijk dat de raadsvoorstellen hierop moeten worden aangepast waarbij de inleiding wordt vervangen door een publiekssamenvatting.

In de beeldvormende bijeenkomsten is veel gelegenheid om als inwoner(s) het gesprek met de gemeenteraad aan te gaan. Daarnaast kunnen inwoners ook inspreken tijdens een oordeelsvormende bijeenkomst. Na het inspreken wordt de raad kort in de gelegenheid gesteld een aantal verduidelijkende vragen te stellen aan de inspreker. Na de eerste termijn van de raad kan de inspreker nog een keer kort reageren op hetgeen door de fracties naar voren is gebracht. Deze

manier van werken doet veel meer recht aan de moeite die een inspreker heeft genomen om de raad toe te spreken. Tijdens de oordeelsvormende fase zijn fractiestandpunten nog niet definitief. Daarom is dat het beste moment om in te spreken en de raad nog te kunnen beïnvloeden. In de besluitvormende fase hebben fracties veelal een definitief standpunt bepaald en wordt daar niet meer van afgeweken. Inspreken heeft dan geen zin meer terwijl insprekers dat wel verwachten. Omdat alleen nog met raadsleden wordt gewerkt zit bovendien dezelfde groep mensen aan tafel tijdens de oordeelsvormende- en de besluitvormende bijeenkomst.

Startprogramma en het nieuwe vergadermodel
Tijdens het startprogramma voor de nieuwe raad is uitgebreid aandacht besteed aan de nieuwe manier van vergaderen, onder meer met een presentatie en een proefraadsvergadering. Op die manier zijn de nieuwe (en oude) raadsleden geïnformeerd over hoe het nieuwe model werkt en is er gelegenheid geweest vragen te stellen.

Evaluatie na één jaar
Na een jaar wordt het nieuwe vergadermodel geëvalueerd aan de hand van een korte enquête onder de raadsleden. Daarbij wordt vooral gekeken naar wat goed gaat, wat beter kan en wat beter moet. Een nieuw vergadermodel zal, vooral in het begin, even wennen zijn. Daar wordt rekening mee gehouden qua ondersteuning en het organiseren van feedback.

Hartelijke dank gaat uit naar de heer Ruben Hurenkamp van ‘Meer uit je meeting’ voor het beschikbaar stellen van de illustratie op de voorzijde.

Mark Versteeg (Raadsgriffier)